

UN FRAGMENT DE FIGURINĂ ANTROPOMORFĂ DESCOPERIT LA ALBA IULIA – „LUMEA NOUĂ”

Lucrarea de față dorește să aducă în atenție un fragment de figurină antropomorfă, descoperit într-o perieghetză din toamna anului 2002, în cadrul sitului de la Alba Iulia – „Lumea Nouă”. Piesa a fost recuperată de la suprafață, prin urmare, fără context arheologic (pl. I/1).

Fragmentul are o înălțime de aproximativ 7 cm și redă partea inferioară a unei figurine antropomorfe (zona abdomenului până în locul unde se despart picioarele). Are steatopigia moderată. Pasta din care din care s-a realizat este omogenă, iar în urma arderii a rezultat o culoare cărămizie, atât la interior, cât și la exterior.

Decorația părții superioare este cu puncte incizate – organizate pe verticală în trei șiruri, fiecare șir fiind alcătuit din câte trei împunsături mai mari spre părțile exterioare și mai mici la mijloc. În zona mai proeminentă a abdomenului decorul este realizat din linii incizate, dispuse aproximativ în zig-zag și umplute cu puncte, de asemenea incizate. Decorul se continuă aproximativ în zona taliei și pe partea posterioară cu un șir de puncte adânc incizate. De semnalat faptul că fragmentul de figurină nu are redat sexul; foarte probabil a fost o reprezentare masculină.

Situl arheologic de la Alba Iulia – „Lumea Nouă” este binecunoscut în literatura de specialitate. Este situat în zona de nord-est a orașului Alba Iulia și a fost cercetat prin mai multe campanii arheologice derulate aici în anii 1944-1947, 1961-1963 (D. și I. Berciu) și 1976 (I. Paul, I. Al. Aldea); au fost reluate în anii 1995 și 2002 de Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia (prin I. Paul, I. Al. Aldea, M. Ciută) și de Institutul de Arheologie Sistemică din Alba Iulia (2002-2004) (*Rep. Alba* 1995, 29; Aldea, Ciută 1996; Paul et al. 2003, 14-15).

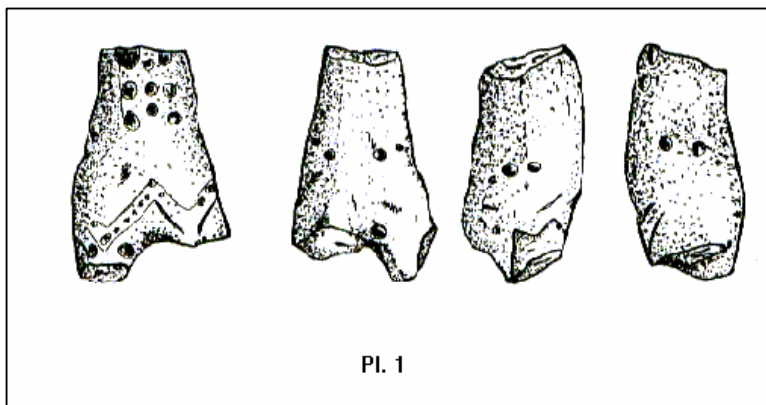
Existența unui strat petreștean în cadrul sitului de la Alba Iulia „Lumea Nouă” ne-a făcut să atribuim acestei culturi piesa descoperită izolat.

În stadiul actual al cercetărilor privind plastica petreșteană avem atestate un număr de 31 de figurine antropomorfe întregi sau fragmentare descoperite în 14 așezări (Macrea 1959; Paul 1969, 33-81; Zrinyi 1982, 17-29; Paul 1992; 1995, 147-163; Ursuțiu 2000, 25-28; Rustoiu 2001, 55-71), 21 dintre acestea fiind descoperite în situații stratigrafice certe, restul fiind descoperiri întâmplătoare, atribuite culturii Petrești pe baza analogiilor (Roska 1941; Popa 2001, 66-68). În anul 2003, cu ocazia unei săpături pentru descărcare de sarcină arheologică în situl de la „Lumea Nouă” – „La Pavel”, a fost descoperit, în stratul petreștean, și un fragment de figurină antropomorfă (informație dată de coordonatorii cercetării arheologice, piesa fiind datată Petrești faza A-B, B).

Liniile generale ale plasticii petreștene se caracterizează prin schematism și geometrism. Întâlnim puncte și linii incizate, romburi umplute cu puncte incizate (Paul 1992, 97). Pentru fazele A-B și B figurinele antropomorfe reprezintă o unitate, atât ca factură a pastei, cât și ca aspect al ornamentației. Tot în aceste faze steatopigia este moderată, figurina este modelată mai realist, corpul mai bine proporționat, talia marcată, căpătând valoare plastică; ornamentele acoperă aleatoriu sau în întregime șoldurile și coapsele figurinelor (Dumitrescu 1974, 200; Florescu et al. 1980, 208; Paul 1992, 99; *EA* 2000, 305).

Reprezentările masculine descoperite în cadrul culturii Petrești, până în stadiul actual al cercetărilor, sunt în număr de 4: două piese de la Noșlac (jud. Sibiu), datate Petrești A și A-B (Paul 1992, pl. LI/2; 1995, pl. IV/6a-c, 7a-c), o piesă de la Petrești – „Groapa Galbenă”, datată Petrești A-B (Paul 1969, pl. XII 1/a-c; 1981, Abb. 19; 1992, pl. LI/13; 1995, pl. III/3; Comșa 1995, fig. 31/6) și o alta descoperită la Pianul de Jos – „Podei” (jud. Alba) datată în ultima fază de dezvoltare a culturii (Paul 1969, pl. VI/8; 1992, pl. LI/2; 1995, pl. IV/5a-b). De semnalat este faptul că reprezentările masculine apar spre sfârșitul perioadei de dezvoltare a purtătorilor culturii cu ceramică pictată de tip Petrești.

Fragmentul descoperit de noi poate fi adăugat descoperirilor întâmplătoare de plastică petreșteană, el înscriindu-se ca tehnică de execuție, decor și pastă în liniile generale ale plasticii culturii Petrești.

ANCA ILEȘ
Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE

- Aldea, Ciută 1996 I. Al. Aldea, M. Ciută, *Alba Iulia – „Lumea Nouă”*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice*, 1996, p. 5-6.
- Berciu 1946 D. și I. Berciu, *Săpături și cercetări arheologice în județele Turda și Alba*, în *Apulum*, II, 1943-1945, Alba Iulia, 1946.
- Berciu 1958 D. și I. Berciu, *Săpături și cercetări arheologice în anii 1944-1947*, în *Apulum*, III, 1947-1949, Alba Iulia, 1958.
- Berciu 1968 I. Berciu, *Importanța complexului neolitic „Lumea Nouă” în lumina noilor săpături (1961-1963)*, în *Apulum*, VII/1, 1968.
- DIVR 1976 *Dicționar de Istorie veche a României*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1976.
- Dumitrescu 1974 VI. Dumitrescu, *Arta preistorică în România*, Ed. Meridiane, București, 1974.
- EA 2000 *Enciclopedia Arheologiei și Istoriei Vechi a României*, vol. III. M-Q, Ed. Enciclopedică, București 2000.
- Florescu et al. 1980 R. Florescu, H. Daicoviciu, I. Roșu, *Dicționar enciclopedic de artă veche a României*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1980.
- IR 1960 *Istoria României*, vol. I, Ed. Academiei, 1960.
- IR 2001 *Istoria Românilor*, vol. I, Ed. Enciclopedică, București, 2001.
- Macrea 1959 M. Macrea, *Șantierul arheologic Cașolț Boița*, în *Materiale și Cercetări Arheologice*, VII, 1959.
- Paul 1969 I. Paul, *Așezarea neo-eneolitică de la Pianul de Jos (Podei, jud. Alba)*, în *Studii și Comunicări. Muzeul Brukenthal. Arheologie - Istorie*, XIV, 1969, p. 33-81.
- Paul 1992 I. Paul, *Cultura Petrești*, Ed. Museion, București, 1992.
- Paul 1995 I. Paul, *On the contribution of Neo Aeneolithic substratum to the development of thracian-bronze civilization on Romanian soil*, în *Vorgeschichtliche Untersuchungen in Siebenbürgen*, I, Alba Iulia, 1995, p. 147-163.
- Paul et al. 2003 I. Paul, M. Gligor, C. Florescu, *Raport asupra săpăturilor de eliberare de sarcină istorică efectuate în situl arheologic de la Alba Iulia – „Lumea Nouă”*, în *Patrimonium Apulense*, III, 2003, p. 114-115.
- Popa 2001 C.I. Popa, *Discussion au sujet d'un statuette inédite de Răchita*, în *Corviniana*, VI, 2001, p. 60-68.
- Rep. Alba 1995 *Repertoriul arheologic al județului Alba*, Alba Iulia, 1995, p. 29.
- Roska 1941 M. Roska, *A Torma Zsofia-Gyütemény. Az Erdélyi nemzeti múzeum éren- és régiségtáraban*,

- Kolozsvár, 1941.
- Rustoiu 2001 G.T. Rustoiu, *Așezarea preistorică de la Oarda-Dublîban (jud. Alba)*, în *Patrimonium Apulense*, I, 2001, p. 55-71.
- Ursuțiu 2000 A. Ursuțiu, *O statuetă neolitică de la Bernadea (jud. Mureș)*, în *Marisia*, XXV, 2000, p. 25-28.
- Zrínyi 1982 A. Zrínyi, *Contribuții la cunoașterea neoliticului din Valea Superioară a Mureșului. Săpăturile de la Gorenî (com. Batoș)*, în *Marisia*, XI-XII, 1981-1982, p. 17-29.

**REMAINS OF AN ANTHROPOMORPHICAL FIGURINE DISCOVERED
IN ALBA IULIA – „LUMEA NOUĂ”**

SUMMARY

The aim of the paper is to bring to attention the remains of anthropomorphical figurine discovered during a pre-digging research study which occurred at the archaeological site of Alba Iulia-“Lumea Nouă”, in the fall of the year 2002. The piece was found at the surface and it wasn't joined by other ceramics.

The remains discovered by us can be added to the other unexpected discoveries made by us, discoveries which belong to Petrești culture; due to the technique of execution, way of decoration and the material it was made of, the piece has all the general characteristics of Petrești culture.